

UMĚLECKÉ VZDĚLÁVÁNÍ – BUDOUCNOST (otázky)

BOHUMIL LÉDL – UMĚLECKÁ RADA ZUŠ

1. Turbulentní změny ve světě – změny v oblasti umění

a. Umění jako takové – nové směry

- i. propojování vizuálního a poslechového
- ii. žánrové propojování
- iii. pop-umění kontra umění vysoké
- iv. umění a marketing
- v. IT technologie

b. Interpretační oblast

- i. konzumenti
- ii. zájem o zaměstnání v oblasti umění
- iii. mecenáši
- iv. problém programů – rok B.Smetany? (zajímá nás)

c. Umělecké vzdělávání

- i. tradice (to co umíme a děláme, především rozvoj socializační)
- ii. tradice proti novým směrům
- iii. zdánlivě staré metody (učení se zpaměti, rozvoj motoriky ve světle vývojové psychologie)
- iv. IT proti dřevu a plechu (fyzický zážitek při tvorbě tónu)
- v. nové metodické postupy a aplikacích (cenově dostupné, metodicky dobře zpracované, organizující a individualizující přístup k uživateli v oblasti rozvoje dovedností)
- vi. pedagogický sbor – zažité stereotypy, dokážeme sledovat směr Vývoje? „dělám to dobře 20 let, tak to bude dobře i nadále“ (zušky mají v ČR skvělý systém, finančně zajištěný, který nám závidí okolní státy, ale neukolébává nás v jistotě, že to tak bude navždy, neukolébává nás v pohodlí a nečinosti?)

2. Svět v problematické době (skutečnost, kterou musíme respektovat)

a. Problémy:

- i. Pandemie
- ii. Války
- iii. Ekonomická krize
- iv. Ekologická krize
- v. Společensky – politická krize

b. Reakce:

- i. Ztráta důvěry v západní společenský systém, příklon k silným vůdcům
- ii. Apatie – po mě potopa nebo psychické problémy, především mladých
- iii. Něco dělat

c. Zapomněli jsme na výchovu člověka – naučit se vést „dobrý život“ ve smyslu řeckém nebo stoickém prožít život smysluplně, který vede k vyrovnanosti a pocitu naplněnosti ve stáří

d. Jak definovat dobrý život? Spíše negativně, co není

i. Oblast společenská (pojem svobody)

1. Mohu vše, na vše mám právo, individualistický požadavek
2. Ale svoboda je:

- a. Svoboda končí na hranici svobody druhého
- b. Součástí svobody je zodpovědnost za svěřené oblasti (materiálové i duchovní, především lidské)
- c. Zodpovědnost do minulosti (za svěřené dědictví materiálové i duchovní) i do budoucnosti (předat svět. materiální i duchovní svým potomkům)
- d. Zodpovědnosti se učím, je to proces, tu nemám

ii. Oblast ekonomická

- 1. Musím mít vše co potřebuji i nepotřebuji, ostatní mě nezajímá
 - a. Potraviny jako produkt, ne jako dar
 - b. Všichni v západním světě žijeme materiálově zabezpečení jako nikdy v minulosti
- 2. Musíme mít jahody, melouny po celý rok
- 3. Ve 30 letech manželku, dítě, dům, tři auta, chalupu, 3x za rok dovolená letecky – po 30 otázka: a co dál? Co se životem?
- 4. Máme nárok mít vše co chceme?
- 5. Je HDP ukazatelem šťastného života?

iii. Oblast ekologická

- 1. Země jako Gáia – Matka, máme geneticky mnoho společného s nižšími tvory, jsme součástí přírody
- 2. Máme právo vyčerpávat všechny zdroje Země?
- 3. Co se znečištěným okolím – to není problém politický, zeleného či levicového aktivismu. Problém (např. mikroplasty, která jíme, dýcháme) se dotýkají každého z nás. To je problém nepolitický

3. Souvisí bod 2 s uměleckým vzděláváním?

- a. Technologicky se lidstvo stále vyvíjí
 - i. Požadavky hospodářské v ČR, potřebujeme firmy, které budou schopni konkurovat nejvyspělejším technologickým firmám, nebudeme montovny
 - ii. Jakoby i cizí jazyky, kreativita měla sloužit růstu HDP
- b. A co výchova člověka? Nezapomněli jsme na rozvoj člověka?
- c. Je člověk šťastnější v současném světě, který před nás klade důležité otázky, možná spojené s přežitím člověka?
- d. Kdo problémy bude řešit:
 - i. Politici
 - ii. Ekonomové
 - iii. Ekologové
 - iv. Vědci
 - v. Filozofové
- e. Neměli bychom se my, pedagogové (ve smyslu řecké – doprovazeč), jaksí vrátit k výchově – učit se a učit druhé, jak prožít „dobrý život:
 - i. Toto nelze asi nařizovat vládou (nařízením) nebo parlamentem (zákon)
 - ii. Důležitý bude osobní příklad,
 - iii. Není toto náš důležitý rys vzdělávání? Není toto vyvažující směr technologického směřování ve vzdělávání, především IT světa?
 - iv. Neodpoví nám možná toto na otázky budoucnosti uměleckého vzdělávání?
 - v. Nebudete tento charakter našeho vzdělávání na uměleckých školách, který bude nezastupitelný oproti různým novým technologiím, které

budou možní více a více nahrazovat samotného člověka? Protože IT bude zřejmě v různých směrech výkonější, přesnější a efektivnější. Ale svět šťastnější a radostnější a možná i lepší, neudělá.

- vi. A nebude tento rys vzdělávání schopný odpovědět na otázky současného světa? Protože technologicky umíme mnohé, ale stačí to?

Důležitá témata z pohledu systému vzdělávání při formaci pedagoga:

1*metodická pomoc začínajícím pedagogům - novela zákona o pedagogických pracovnících s účinností od 1. 1. 2024 - právní ukotvení dvouletého adaptačního období začínajících učitelů

2*provázející učitel za účelem zkvalitnění pedagogických praxí budoucích učitelů a propojení přípravy učitelů se školami v regionálním školství - tedy i ZUŠ.

3*připravenost absolventů konzervatoří a akademií v oblasti pedagogiky (porovnání s absolventy pedagogických fakult - systém pedagogické praxe)

Ad 1)

Adaptační období učitele je období od vzniku prvního pracovního poměru učitele do skončení 2 let trvání pracovního poměru k právnické osobě vykonávající činnost školy pouze těch učitelů, kteří poprvé nastupují do zaměstnání učitele, nikoli učitelů, kteří nastupují na nové pracoviště (přestupují do jiné školy).

Ředitel školy vždy musí určit uvádějícího učitele, který podporuje začínajícího učitele po dobu jeho adaptačního období.

Uvádějící učitel zejména metodicky vede začínajícího učitele po dobu jeho adaptačního období, průběžně a pravidelně s ním hodnotí jeho přímou pedagogickou činnost a výkon prací souvisejících s přímou pedagogickou činností a seznamuje ho s činností školy a s její dokumentací. Uvádějící učitel má být především zkušeným pedagogem a měl by mít také vhodné mentorské kompetence pro práci s dospělými. Je méně podstatné, zda vyučuje stejný nebo obdobný předmět jako začínající učitel.

Na zajištění adaptačního období budou školám poskytovány finanční prostředky na základě normativu dle školského zákona (§ 161 odst. 1). Tyto prostředky jsou využitelné zejména na ohodnocení uvádějících učitelů nebo na jejich vzdělávání, zejména v oblasti mentoringu a dovednosti práce s dospělými, případně zaměření na další dovednosti specifické pro adaptační období. K zajištění adaptačního období je poskytována taktéž metodická podpora ze strany MŠMT a Národního pedagogického institutu (<https://www.projektsypo.cz/prirucky-zu>).

Příklady určení adaptačního období:

1. Začínající učitel nastoupil poprvé do zaměstnání učitele 1. 9. 2023. – Adaptačním obdobím bude od 1. 1. 2024 procházet ještě 20 měsíců (do 31. 8. 2025).
2. Začínající učitel nastoupil poprvé do zaměstnání učitele 1. 9. 2022. – Adaptačním obdobím bude od 1. 1. 2024 procházet ještě 8 měsíců (do 31. 8. 2024).
3. Začínající učitelka nastoupila poprvé do zaměstnání učitelky 1. 9. 2019, od 1. 4. 2020 do 31. 5. 2023 byla na mateřské a rodičovské dovolené. – Adaptačním obdobím bude od 1. 1. 2024 procházet ještě 10 měsíců (do 31. 10. 2024).

ad 2)

ZAVEDENÍ NOVÉ POZICE PROVÁZEJÍCÍHO UČITELE, KTERÝ VEDE PRAXE STUDENTŮ UČITELSTVÍ V REGIONÁLNÍM ŠKOLSTVÍ. (§ 24c) – OD 1. 1. 2024 Dochází k zakotvení pozice provázejícího učitele a specifikaci jeho činnosti, a to za účelem zkvalitnění pedagogických praxí budoucích učitelů a propojení přípravy učitelů se školami v regionálním školství.

Ustanovení § 24c stanoví, že provázejícím učitelem může být pouze učitel s praxí ve výkonu přímé pedagogické činnosti v délce nejméně 5 let. Předpokladem pro využití této pozice je spolupráce školy se vzdělavateli budoucích učitelů, a to jak středními a vyššími odbornými školami (pro učitele mateřských škol), tak vysokými školami.

System podpory provázejících učitelů a pedagogických praxí je nyní pilotován formou pokusného ověřování (www.msmt.cz/vzdelavani/pokusne-overovani-system-podpory-provazejicich-ucitelu-s?highlightWords=pokusné+ověřování), od roku 2026 by měl být financován na základě zvláštního normativu zakotveného ve školském zákoně (§ 161 odst. 1)